

Morometii - Rezumat

Inspirandu-se dintr-o perioada de adanci framantari social-istorice, creand o frasca a lumii satului din Campia Dunarii, Marin Preda mediteaza asupra uneia din problemele cele mai importante ale vietii romanesti, din ultima jumatate de secol, tema fundamentala a scrisului sau: disparitia taranimii traditionale. Experienta dramatica a satului (localizata in Silistea-Gumesti) trebuie interpretata pornind de la ideea "caracterului universal al experientei taranesti", adica tinand seama in primul rand de valoarea acelui modus vivendi care a determinat trasaturi esentiale in structura etnica a poporului nostru.

Ne aflam la confluenta unor epoci radicale, cand temeliile lumii sunt amenintate de un razboi si iluzia timpului benefic se risipeste sub presiunea evenimentelor necrutatoare. Cu trei ani inaintea celui de-al Doilea Razboi Mondial, "se pare ca timpul era foarte rabdator cu oamenii, viata se scurgea aici fara conflicte mari". Campia Dunarii respira linistita sub lumina soarelui de vara. Intre acest moment si cel final se afla drumul destramarii unei iluzii, "fiindca timpul nu mai avea rabdare". Increderea lui Ilie Moromete in stabilitatea si rezistenta gospodariei in fata agresiunilor de tot felul se spulbera, macinata de conflicte din ce in ce mai puternice. Perspectiva narativa se schimba pe nesimtite: intr-o prima parte romanul naratorul accepta parca iluzia lui Ilie Moromete (ceea ce ii permite sa evoce evenimente anterioare timpului propriu-zis al desfasurarii actiunii) si din acest unghi sunt infatisate scheme pregnante, edificatoare, dar in realitatea acelei vieti isi lasa amprenta, sesizata cu finete de autor muscatura perfida a vremii nemiloase, cu o insistenta alarmanta. Deci in Campia Dunarii se pare ca nu sunt conflicte mari.

Tema initiala se dezvolta intr-o supratena, discutata in articolele si studiile consacrate romanului: semnele vremii raman necunoscute omului, istoria il surprinde pe individ, il ignora, el descopera cu surprindere ca este subiectul unei dizarmonii, al unor nedreptati. Sensurilor acestora le corespunde o organizare adevarata a materiei epice. E de precizat ca, intr-un concept initial, romanul trebuie sa fie "o cronica de familie".

Procesul de elaborare a dus la largirea ariei problematice, Marin Preda conferind operei sale valente noi, originale, profunde. Universul morometian, universul rural dintr-un anume loc si timp, inconfundabil contine si saga familiei lui Ilie Moromete daca ne gandim si la celelalte volume care il contureaza, dar interesul pentru ceea ce se intampla cu oamenii a deplasat accentul de psihologie, dimensiunea exterioara a conflictului se subordoneaza efortului de a medita asupra mecanismelor esentiale ale vietii, istoriei.